

Till:
Näringsdepartementet (N2017/00222/HL)
103 33 Stockholm

Remissvar: Slutbetänkande av Parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2017:1 För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd

Jordens Vänner är del i Friends of The Earth, världens största demokratiska miljöorganisation med över två miljoner medlemmar i 75 länder. Vi jobbar med miljö- och solidaritetsfrågor som klimat, skog, trafik, naturbruk men även hållbar ekonomi, välfärd och handelsavtal. Landsbygdsutveckling och en levande landsbygd ser vi som helt avgörande för matförsörjningen.

Inledning

Det är välbehövligt att landsbygdsfrågan får mer uppmärksamhet. Sverige är det landet som har ett av de högsta siffrorna för avfolkning av landsbygden, vi har sett en kraftigt minskad service, och antalet jordbrukare minskar fort. Men vi ser ett behov av en mycket tydligare politik i frågor som resursfördelning, jordbruk, boende och infrastruktur och handel.

Resursfördelning

Många regioner i Sverige mer eller mindre töms på naturresurser utan att de lokala samhällena får ut mycket av det. Exempel är gruvdrift, där mineralavgiften är väldigt låg, och vatten- och vindkraft. Vi föreslår att lagstiftningen förändras ifråga om skatter och vinster på produktion, naturresurser, mark, fallrättigheter och fasta kapital till fördel för de regioner där resurserna är geografiskt lokaliserade. Man kan med fördel hämta inspiration i Norge.

Intressen som bördig mark, rent vatten, samt hållbara näringar bör få en starkare ställning i frågor som rör utnyttjandet av naturresurser.

Jordbruk, naturbruk och mark

Jordbruk styrs överstatligt av EU. Detta är en kraftig begränsning av statens förmåga att åstadkomma förändringar inom olika jordbrukssektorer och den återuppbyggnad av jordbrukssamhälle med service, hälsovård, infrastruktur, etc. Detta bör framgå.

Svenska jordbrukets asymmetriska förhållanden till det kontinentala jordbruket ifråga om brukande och distribution och handel gör en åternationalisering av jordbrukspolitiken nödvändig för att ett förändringsarbete värd namnet ska vara möjligt. (Asymmetri gäller särskilt ifråga om kombinationsjordbruket jord och skog, samt demografiska, geografiska och klimatmässiga naturliga förutsättningar.) Vi föreslår därför att åternationalisera jordbrukspolitiken.

Spekulation på mark och skog har ökat kraftig efter att EU:s Kapitalliberaliseringsdirektiv införlivats i svensk lagstiftning (1992). Kapitalets fria rörlighet (inkluderande investeringar i fast kapital) och övrig ekonomiska lagstiftningen i EU ifråga om etablering, frihandel, konkurrens, offentlig upphandling, etc. är diskriminerade för naturresursrika regioner.

Jordbruket har påverkats starkt negativt av EU:s ekonomiska lagstiftning, då marks- och skogsmarkspriser och producentpriser, kontroll på produkter och kvalitet på råvaror ändrats till nackdel för kombinationsjordbruket med både jord och skog.

Effekterna av ovanstående eskalerar kraftigt om regeringens positiva hållning och utredning kommer fram till att aktiebolag återigen ska kunna köpa privat egendom. Konsekvenserna av dagens lagstiftning är diskriminerande gentemot människor i regioner framförallt i Norrlands inland. En återupprepning av kolonialiseringen av Norrlands inland innan bolagsförbudslagen infördes (1906) skulle idag vara förödande och ännu mer oförutsägbar jämfört med för drygt hundra år sedan.

Boende och infrastruktur

Vi ser positivt på förslaget på en särskild låneform för byggandet av bostäder på landsbygden. Även kooperativa boendeformer bör utvecklas. Vi är även positiva till satsningar på bredband i hela landet. Ska det vara lockande att bosätta sig på landet är billigt boende viktigt, samt digital tillgång till övriga världen. Vi föreslår dock en järnvägspolitik som inkluderar hela landet. Upprusta lokala linjer, främja hållbar godstransport och persontrafik. Ge SJ ett samhällsansvar där ett ansvar för att upprätthålla kvalitén utanför storstadsregionerna ingår. Underhållet av järnvägen måste återregleras.

Handel

Ett förslag att landsbyggsäkerställa ny lagstiftning är intressant. Vi anser att långtgående internationella handelsavtal som TTIP och CETA kommer orsaka än snabbare minskning av antalet bönder eftersom marknaden kommer att domineras av billiga sämre produkter, medan möjligheter att styra offentlig upphandling till att stödja närproducerad och / eller ekologisk mat ser ut att begränsas kraftigt i och med dessa avtal. Vi ser en motsättning mellan en positiv, demokratisk landsbygdsutveckling och nämnda handelsavtal, och föreslår att dessa utreds enligt landsbygdsperspektiv.

Idag utgör kontinentens och världens spekulationskapital ett större hot för fortsatt lokal och regional produktion och ekonomi och möjligheter att skapa mervärden på landsbygden. Vi föreslår att implementera FAO:s riktlinjer ”the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security (2012).

För Jordens Vänner

Ellie Cijvat

ellie.cijvat@jordensvanner.se

sammankallande bonde- och urfolksutskottet

www.jordensvanner.se